

Ongevallen met vuurwerk

SEH-behandelingen jaarwisseling 2016 -2017

Disclaimer

Bij de samenstelling van deze publicatie is de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. VeiligheidNL aanvaardt echter geen verantwoordelijkheid voor eventuele, in deze uitgave voorkomende, onjuistheden of onvolkomenheden.

Overname van tekst of gedeelten van tekst is toegestaan, mits met de juiste bronvermelding. Indien tekst gebruikt wordt voor commerciële doelstellingen dient altijd vooraf schriftelijke toestemming verkregen te zijn.

Ongevallen met vuurwerk

SEH-behandelingen jaarwisseling 2016 -
2017

Rapport nr. 659

Susanne Nijman
Huib Valkenberg

Uitgegeven door
VeiligheidNL
Postbus 75169
1070 AD Amsterdam
www.veiligheid.nl

januari 2017

Inhoudsopgave

Hoofdstuk		Pagina
1	Behandelingen op de Spoedeisende Hulp-afdeling	7
2	Behandelingen op de huisartsenpost	9
3	Tabellen en grafieken	11
4	Verantwoording	13

1

Behandelingen op de Spoedeisende Hulp-afdeling

Op 31 december 2016 en 1 januari 2017 zijn 473 slachtoffers van een vuurwerkongeval behandeld op de Spoedeisende Hulpafdeling (SEH) van een ziekenhuis. Deze informatie is afkomstig uit het Letsel Informatie Systeem (LIS) van VeiligheidNL en uit cijfers die de overige SEH's op verzoek van de NOS en VeiligheidNL verzameld hebben. Ten opzichte van de jaarwisseling 2015-2016 betekent dit een heel lichte daling van 2 procent van het aantal SEH-behandelingen. In een aantal ziekenhuizen in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag steeg het aantal SEH-behandelingen voor vuurwerkletsel juist. De Haagse ziekenhuizen behandelden ruim twee keer meer letsels dan tijdens de vorige jaarwisseling.

Tijdens de jaarwisseling 2016-2017 viel één dodelijk slachtoffer door vuurwerk. Een 54-jarige man uit Meppel overleed na een aantal dagen aan zijn verwondingen, die hij tijdens de oudejaarsnacht opliep toen vuurwerk in zijn gezicht ontplofte.

Het totaal aan vuurwerksslachtoffers tijdens de jaarwisseling is vastgesteld op basis van een rondgang langs alle ziekenhuizen met een continu bezette SEH-afdeling. De verdere verdiepende analyses (percentages) zijn gebaseerd op de 33 geregistreerde vuurwerkongevallen en bijbehorende toedrachtsbeschrijvingen in de veertien LIS-ziekenhuizen.

Ziekenhuisopnamen

Twaalf procent van de slachtoffers werd opgenomen in het ziekenhuis. Het aandeel ziekenhuisopnamen is iets lager dan vorig jaar (15%). Naast de opnames werd 18 procent van de SEH-bezoekers doorverwezen naar een oogarts en/of oogziekenhuis.

Binnenkomst slachtoffers op SEH

Het merendeel van de vuurwerksslachtoffers (70%) verscheen op de SEH-afdeling tussen 0:00 en 5:59 op 1 januari. Vorig jaar was dat 43 procent.

Slechts 3% van de SEH-bezoekers raakte gewond vóór het toegestane tijdstip waarop vuurwerk mag worden afgestoken, namelijk 31 december vóór 18:00 uur. Sinds het verbod op het afsteken van vuurwerk voor dit tijdstip is het aantal slachtoffers dat daarvóór letsel opliep door vuurwerk sterk gedaald. Tijdens de jaarwisseling 2013-2014 werd namelijk nog 23 procent van de letsels al voor 18:00 op 31 december opgelopen. Tijdens de vorige jaarwisseling (toen de afsteektijden al beperkt waren) liep nog 13 procent van de slachtoffers hun letsel op voor 31 december 18:00 uur.

Na 6:00 uur op 1 januari werd geen SEH-bezoeker meer behandeld voor vuurwerkletsel. Vorig jaar werd nog 26 procent van de letsels opgelopen op 1 januari, tussen 6:00 uur 's ochtends en 23:59 's avonds. Er zijn dit jaar in LIS geen letsels geregistreerd die ontstaan zijn door gevonden vuurwerk. Tijdens de laatste twee jaargangen 2015 en 2016 was dat 10, resp. 4 procent. Ongevallen door gevonden vuurwerk vinden meestal plaats in de ochtend van 1 januari.

Leeftijd en geslacht

De overgrote meerderheid van de slachtoffers zijn mannen (76%). Dit is vergelijkbaar met vorige jaren. Een derde deel van de slachtoffers (36%) is jonger dan 20 jaar. Vorig jaar was dat nog ruim de helft (53%). Dertig procent is in de leeftijdscategorie 20-29 jaar.

Letsel

Een derde deel (36%) van de SEH-bezoekers had oogletsel opgelopen, iets meer dan vorig jaar (23%). Dertig procent had (een) brandwond(en). Eén op de vier (24%) liep letsel op aan hand/vingers, minder dan tijdens de vorige jaarwisseling (38%), en 27 procent had letsel aan het hoofd (anders dan oogletsel), meest brandwonden.

Vuurwerk

Bijna twee derde (61%) van de op de SEH-afdeling behandelde slachtoffers heeft het vuurwerk niet zelf afgestoken, maar was een omstander. Vorig jaar was dit fors lager (48%).

Van de letsels waarbij het type vuurwerk bekend was, was het aandeel letsels door knalvuurwerk 45% procent. Dit is lager dan vorig jaar (64%), toen dit aandeel opvallend hoog was. Deze afname past in de trend van een toename van verkocht siervuurwerk, ten opzichte van knalvuurwerk, in Nederland.

Van de vuurwerkletsels waarvan we weten of het door legaal, dan wel illegaal vuurwerk is veroorzaakt, werd 25 procent veroorzaakt door illegaal vuurwerk en 75 procent door legaal vuurwerk, exact dezelfde verdeling als tijdens de vorige jaarwisseling.

Van de 6 geregistreerde letsels met illegaal vuurwerk werd er één slachtoffer opgenomen na SEH-behandeling. De letsels door illegaal vuurwerk lijken relatief iets minder ernstig te zijn dan vorig jaar. In de LIS-ziekenhuizen kwam geen vuurwerkslachtoffer binnen met letsel dat tot amputatie leidde.

Alcoholvergiftigingen

Op 31 december en 1 januari belandden 365 personen op de SEH-afdeling met een alcoholvergiftiging. Tenminste 70 van hen waren jonger dan 18 jaar. Dat is iets minder dan tijdens de afgelopen jaarwisseling, toen 385 alcoholintoxicaties werden geregistreerd, en 75 van hen nog geen achttien waren.

Bron: Letsel Informatie Systeem 2014-2017, VeiligheidNL; Registratie vuurwerkongevallen 2014-2017, NOS

2

Behandelingen op de huisartsenpost

Tijdens de jaarwisseling 2016-2017 zijn in samenspraak met InEen, vereniging van organisaties voor eerstelijnszorg, door 22 huisartsenposten vuurwerkslachtoffers geregistreerd. Huisartsenposten (HAP) leveren naast de spoedeisende hulpafdelingen (SEH) ook acute zorg, en ook daar worden dus vuurwerkslachtoffers gezien. In het algemeen worden op een HAP minder ernstige vuurwerkletsels behandeld dan op een SEH-afdeling.

In totaal werden 263 behandelingen voor letsel door vuurwerk geregistreerd. Daarnaast zijn 44 patiënten van de HAP doorverwezen naar een SEH-afdeling en in de registratie van SEH-behandelingen geïnccludeerd. 307 Nederlanders zijn dus met vuurwerkletsel naar een huisartsenpost gegaan tijdens de jaarwisseling.

De 22 registerende huisartsenposten representeren een verzorgingsgebied van ruwweg 4,2 miljoen Nederlanders. Deze 22 posten zijn echter niet zomaar representatief voor heel Nederland. Onder meer Rotterdam, Amsterdam en Den Haag deden niet mee in de registratie. We werken toe naar een landelijke registratie bij alle zorgverleners in de acute zorg om een volledig beeld van vuurwerkletsels tijdens de jaarwisseling te krijgen.

Bron: Registratie vuurwerkongevallen huisartsenposten 2016-2017, InEen & VeiligheidNL

3

Tabellen en grafieken

SEH-behandelingen na een vuurwerkongeval op 31 december of 1 januari, naar leeftijd en soort letsel, in percentages

	2014-2015		2015-2016		2016-2017	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Aantal SEH-behandelingen	574		482		473	
<i>waarvan percentage ziekenhuisopname</i>		26		15		12
Aantal dodelijke slachtoffers in Nederland	-		-		1	
0-9 jaar		12		9		12
10-19 jaar		33		45		24
<i>10-14 jaar</i>		22		28		9
<i>15-19 jaar</i>		12		17		15
20-29 jaar		27		21		30
30-39 jaar		12		13		15
40 jaar en ouder		17		13		18
Brandwonden		23		26		30
Open wond		17		15		6
Oppervlakkig letsel		10		9		18
Oogletsel		24		23		36
Overig en onbekend letsel		27		28		10
Oog		24		23		36
Hoofd (anders dan oog)		17		21		27
Romp		13		-		6
Arm		3		-		6
Hand/vingers		37		38		24
Been		4		6		-
Overig/onbekend		3		11		-

Bron: Letsel Informatie Systeem 2014-2017, Krantenknipselregistratie 2014-2017 (doden), VeiligheidNL; Registratie vuurwerkongevallen 2014-2017, NOS

SEH-behandelingen na een vuurwerkongeval op 31 december of 1 januari, naar kenmerken van vuurwerk in percentages van totaal bekende cases

	2014-2015 %	2015-2016 %	2016-2017 %
Vuurwerk zelf afgestoken ¹	50	52	39
Vuurwerk door een ander afgestoken	50	48	61
Knalvuurwerk (bijv. rotje) ²	49	64	45
Siervuurwerk (bijv. vuurpijl)	51	36	55
Illegaal vuurwerk ³	39	25	25
Legaal vuurwerk	61	75	75

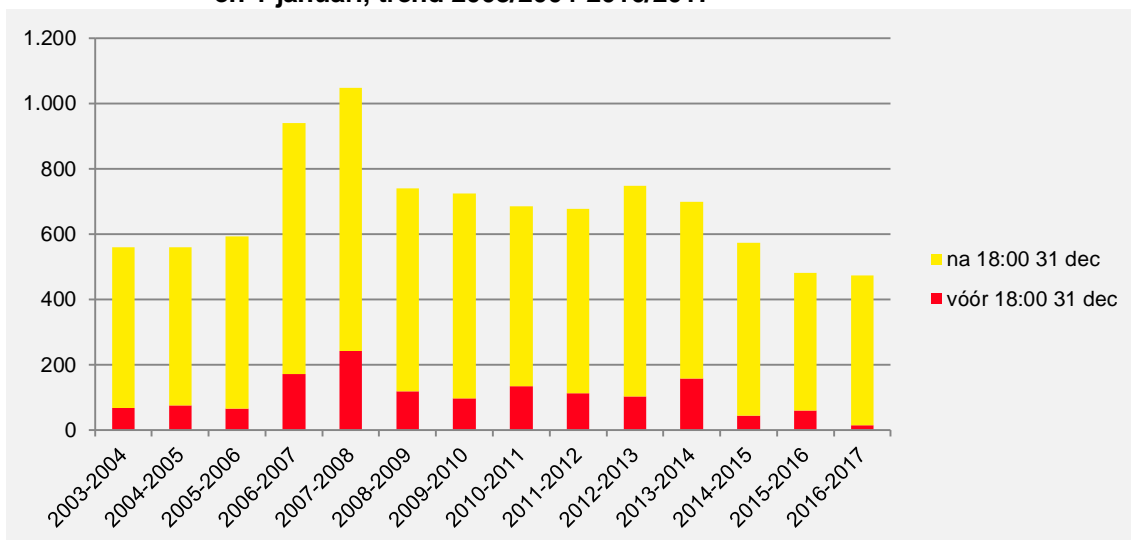
Bron: Letsel Informatie Systeem 2014-2017, VeiligheidNL

¹ 2014-2015 0% onbekend; 2015-2016: 6% onbekend; 2016-2017 0% onbekend

² 2014-2015 17% onbekend; 2015-2016: 23% onbekend; 2016-2017 12% onbekend

³ 2014-2015 27% onbekend; 2015-2016: 23% onbekend; 2016-2017 0% onbekend

Figuur 1 SEH-behandelingen als gevolg van vuurwerkongevallen op 31 december en 1 januari, trend 2003/2004-2016/2017

Bron: Letsel Informatie Systeem 2003-2017, VeiligheidNL; Registratie vuurwerkongevallen 2012-2017, NOS

4

Verantwoording

Registratie van vuurwerkletsels op de SEH-afdeling en de huisartsenpost gebeurt mede in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Monitoring van vuurwerkletsels draagt bij aan een onderbouwde visie op de problematiek en toekomstig beleid.

Voor het analyseren van de vuurwerkongevallen rond de jaarwisseling is gebruik gemaakt van het Letsel Informatie Systeem (LIS) van VeiligheidNL en van gegevens die Spoedeisende Hulp (SEH) afdelingen op verzoek van de NOS en VeiligheidNL verzameld hebben.

In LIS staan slachtoffers geregistreerd die na een ongeval zijn behandeld op een SEH-afdeling van een selectie van ziekenhuizen in Nederland. Deze ziekenhuizen vormen een representatieve steekproef van ziekenhuizen in Nederland met een continu bezette SEH-afdeling. Deze LIS-ziekenhuizen verzamelden anonieme gegevens over de leeftijdsgroep en geslacht van het slachtoffer, binnenkomstgegevens, gegevens over de toedracht van het ongeval, diagnose- en ontslaggegevens en informatie over het soort vuurwerk.

De overige ziekenhuizen met een SEH zijn door de NOS en VeiligheidNL verzocht om te registreren hoeveel slachtoffers van vuurwerkongevallen zich op 31 december en 1 januari gemeld hebben op de SEH-afdeling.

Het totaal aantal SEH-behandelingen is gebaseerd op informatie uit alle ziekenhuizen met een SEH-afdeling in Nederland. De overige informatie is gebaseerd op de gegevens die zijn vastgelegd in de LIS-ziekenhuizen.

Aan de registratie van vuurwerkongevallen hebben tijdens de jaarwisseling 2016-2017 de volgende Huisartsenposten en LIS-ziekenhuizen deelgenomen:

Deelnemende Huisartsenposten	Deelnemende LIS-ziekenhuizen
Zutphen	Academisch Medisch Centrum AMC Amsterdam
Zwolle	VU Medisch Centrum Amsterdam
Westland	Maasziekenhuis Pantein Boxmeer
Almere	Reinier de Graaf Gasthuis Delft
Nijmegen en Boxmeer	Ommelander Ziekenhuisgroep Winschoten
Harderwijk	Admiraal de Ruyter Goes
Apeldoorn	MC Zuiderzee Lelystad
Bevelanden	UMC St. Radboud Nijmegen
Vlissingen	Sint Jans Gasthuis Weert
Zierikzee	Streekziekenhuis Kon. Beatrix Winterswijk
Deventer	Gelderse Vallei Ede
Bergen op Zoom/Roosendaal/Etten-Leur/Breda	Bravis ziekenhuis Bergen op Zoom
Blaricum	Bravis ziekenhuis Roosendaal
Amersfoort	Isala Diaconessenhuis Meppel
Stichting Huisartsenpost Midden-Brabant	
Ede	
Duin- en Bollenstreek	
Haarlemmermeer	

Over VeiligheidNL

VeiligheidNL is een onafhankelijk expertisecentrum met de missie om ongevallen te voorkomen door veilig gedrag te stimuleren. We helpen mensen hun veiligheid te vergroten in en om het huis, maar ook op straat, op school en op het werk. We monitoren en signaleren ongevallen en letsels en onderzoeken welke vorm van preventie effectief is. Voor de monitoring is het Letsel Informatie Systeem (LIS) de basis, een registratiesysteem bij een representatieve steekproef van Spoedeisende Hulpafdelingen (SEH's) in Nederland, maar we rapporteren ook dodelijke ongevallen en ziekenhuisopnamen door letsels.

We ontwikkelen effectieve gedragsinterventies die praktisch, oplossingsgericht en op maat zijn en voeren deze ook deels uit. Ten slotte delen wij onze kennis en kunde direct met onze doelgroepen of via professionals, samenwerkingspartners en ambassadeurs. We werken voor en met overheden, bedrijven, zorgverleners en particulieren.